

HET MEERHEMKANAAL EN ZIJN BRUGJES

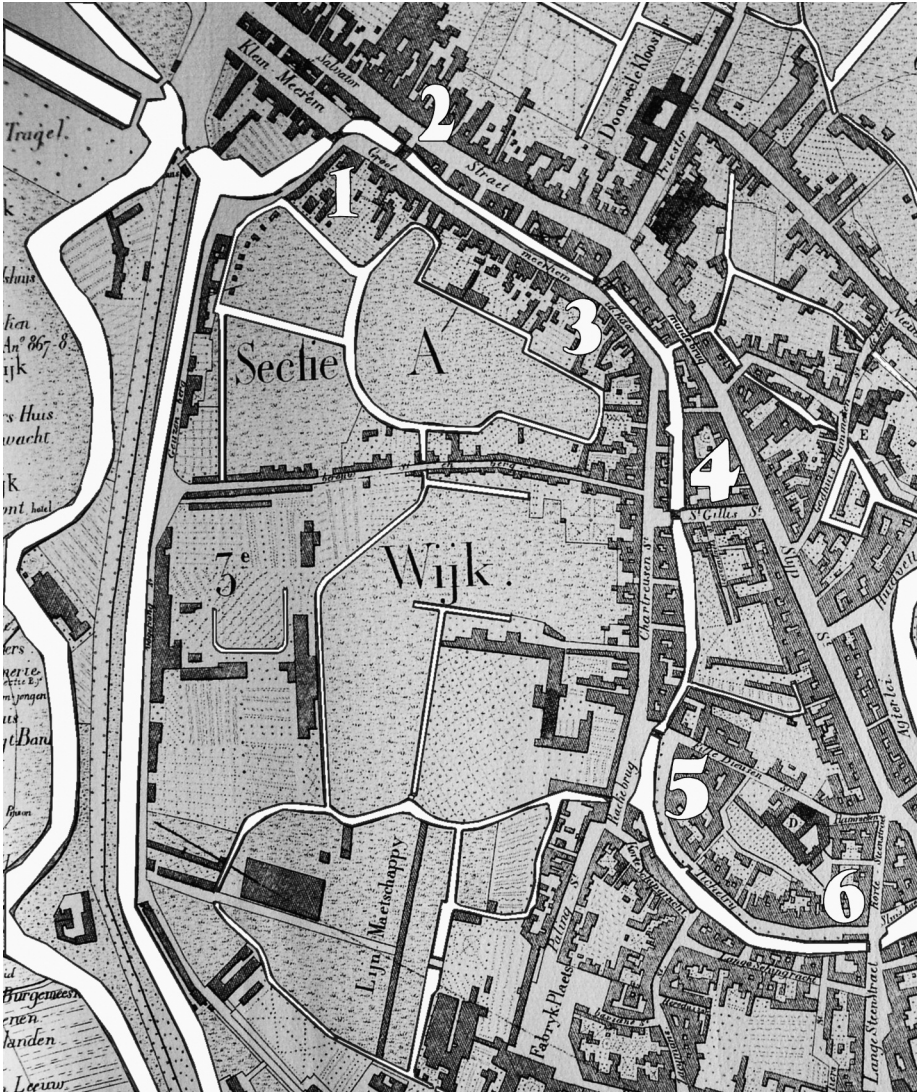
Adrien Brysse, Luc Devriese, Frank Gelaude

Het Meerhem was waarschijnlijk een gekanaliseerde oude Leiearm die onderdeel werd van het oudste kanaal in het Gentse: de Schipgracht. Die ‘gracht’ met een opvallend bochtig verloop verbond de stad met het dichte waterlopenstelsel in het noorden van het graafschap. Langs deze waterweg werden bakstenen en daktegels (tichels) uit Stekene en vooral turf aangevoerd uit de veengebieden in Vier Ambachten en Zeeuws-Vlaanderen. Turf was van levensbelang voor de verwarming van een stad gelegen in een gebied dat arm aan hout was geworden. Binnen de stadsvesten werd de Schipgracht ook Meerhem (- kanaal) genoemd, later ook Chartreuzenvaardeken. De drie namen duiden dus op dezelfde waterloop. De Schipgracht mondde uit in de Leie aan het Sluizeken waar een kleine haven functioneerde. De naam Tichelrei herinnert nog aan de bouwmaterialen die er gelost en gestapeld werden. De oude naam Torfbriel voor het Sluizeken heeft dan weer te maken met de zeer gewaardeerde brandstof turf. Vandaar ook de tweede naam van de Schipgracht: de Moere.

In de jaren 1530 werd de Schipgracht omgevormd tot Sassevaart. De Sassevaart werd via de vestinggracht aan de Blaisant verbonden met de Lieve. De Lievekaai nam de havenfunctie van het Sluizeken over. De glorie van het Meerhemkanaal ging teloor. De laatste eeuwen van zijn bestaan waren eerder onwelriekend: het kanaaltje werd de aanlegplaats van de boten van de beer- en mestruimers en die woonden allemaal op Meerhem. Maar ook in andere opzichten was het nederige watertje niet minder nuttig. Het zorgde voor de drainage van het afvalwater en het overvloedige regenwater. Verder stroomde er ook meermaals per week vers water nodig voor het bleken van de lakens, de brouwerijen en het huishoudelijk gebruik van de bewoners.

Eeuwenlang lagen over het Meerhemkanaal verschillende brugjes. We duiden ze hier aan op de welbekende kaart van Saurel uit en we tonen hun benaderende lokalisatie op een hedendaags wegenplannetje.

Post script. Van de kaart Saurel 1841 zijn fraaie kopies te krijgen à 3 euro op het Documentatiecentrum DSMG, Begijnhof 46, Sint-Amandsberg)

Zatebrug (1) (J. De Harduwijnstr), Plattensteegersbrug (2), Halsbrekersbrug (Doornzelestraat) (3), Sint-Gillisbrug (St Gillisstraatje) (4), Chartreuzenbrug (Fratersplein) (5), Sleutelkensbrug (Grauwpoort) (6).

[plan Saurel 1841]

